

gemeente
Haarlemmermeer

tel

Raadsvoorstel 12329096

Onderwerp Gemeenteraadsverkiezingen Haarlemmermeer 2026
Portefeuillehouder Marianne Schuurmans-Wijdeven
Steller John van der Rhee
Raadsvergadering 10 juli 2025
Raadsvoorstelnummer 12329096

Op grond van het voorstel van het Seniorenconvent wordt de raad voorgesteld om:

1. De digitale stemhulpen Kieskompas en Stemwijzer in te zetten bij de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026, inclusief de programmavergelijking ter publicatie in huis-aan-huisbladen;
2. Structureel gebruik te maken van alle communicatiemiddelen van de gemeente, inclusief de Haarlemmermeerse sociale media-accounts en de Informeer ten behoeve van de opkomstcampagne;
3. Een verkiezingskrant te laten produceren, inclusief huis-aan-huis verspreiding;
4. Kiezersonderzoek laten verzorgen, met advisering en/of in samenwerking met ons gemeentelijk Team Onderzoek, tot uiterlijk anderhalve week voor de verkiezingen;
5. Social media campagne gericht op jongeren;
6. Debatten, zowel live als online, uitsluitend aanvullend op maatschappelijke initiatieven verzorgen;
7. Locaties van stembureau's vanaf 5 maart 2026 kenbaar maken op locatie;
8. Opkomst bevorderende reclame op buiten- en populaire locaties;
9. De Uitslagenavond te organiseren.

1. Samenvatting

De inwoners kiezen hun lokale volksvertegenwoordiging. Daarmee legitimeren zij het hoogste lokale bestuursorgaan en het werk van de gehele gemeentelijke organisatie. Sinds 2010 onderneemt de raad Haarlemmermeer activiteiten om de informatie rondom, en aandacht voor, zowel de verkiezingen als ook het feitelijke kiesproces, te optimaliseren en zo de opkomst op niveau te houden. Dit in nauwe samenwerking met de ambtelijke organisatie. Ook bij de aankomende verkiezingen worden op deze (nadrukkelijk en uitsluitend politiek-neutrale) wijze opkomst-bevorderende activiteiten ondernomen, om redenen om wel te gaan stemmen te stimuleren.

Met betrekking tot de activiteiten die de gemeente organiseert zullen alle bij de gemeente bekende partijen worden uitgenodigd om deel te nemen. Het is verder aan de deelnemende politieke partijen zelf om specifieke actie te ondernemen om het "eigen" electoraat naar de stembus te doen bewegen. Uit het onderzoek "Opkomst gemeenteraadsverkiezingen 2022" blijkt dat dit vooral redenen om niet te gaan stemmen weg kan nemen.

Uit het onderzoek Verbetering op Komst (2016) en diverse publicaties, zoals bijvoorbeeld de Whitepaper Opkomst bevordering (2018, Perikles Instituut e.a.) komen drie essenties naar voren als het gaat om opkomstbevordering:

- Het moet ergens over gaan, er moet iets te kiezen zijn, de stem moet uitmaken;
- Het moet voor iedereen makkelijk zijn om te kunnen gaan stemmen;
- Er moet persoonlijk notie zijn genomen van de verkiezingsdatum en -mogelijkheid, eventueel in combinatie met een belang waarvoor de stem kan worden uitgebracht.

2. Uitwerking

3.1 Wat willen we bereiken?

De opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen Haarlemmermeer is historisch gezien laag. Bij landelijke verkiezingen ligt dit juist hoog, een schoolvoorbeeld van het “tweede orde-effect”; men gaat wel stemmen, maar alleen bij landelijke verkiezingen. Er is een kans dat dit effect nog meer speelt nu de aanstaande Tweede Kamerverkiezingen slechts vijf maanden voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 plaatsvinden.

De opkomst bij de verschillende verkiezingen in Haarlemmermeer ziet er in de loop der jaren als volgt uit:

Gemeenteraadsverkiezingen		Tweede Kamer verkiezingen	
2006	50,9%	2006	81,2%
2010	50,8%	2010	77,6%
2014	50,4%	2012	77,1%
2018	35,0% (fusie)	2017	83,6%
2022	46,5%	2021	79,5%

Gezien de opkomstpercentages bij de landelijke Tweede Kamer verkiezingen, weten de huidige inwoners van Haarlemmermeer op zich het stembureau goed te vinden. Het gaat bij opkomstbevordering dus om zowel lokale aandacht voor lokale verkiezingen, als om het betrekken van nieuwe stemmers, de zogenaamde *first-time voters*.

Alle activiteiten hebben generiek tot doel (met specifieke aandacht voor *first-time voters*):

1. De inwoners als kiezers bewust te maken dat er lokale verkiezingen zijn;
2. De kiezers het mogelijk te maken om informatie van en over partijen die deelnemen aan de lokale verkiezingen via diverse kanalen te vinden;
3. In het totaal van de informatie de kiezer hulp bieden bij het bepalen van een keuze; wel of niet op lokaal gemeentelijk niveau gaan stemmen?;
4. Op de verkiezingsdag de uitslagenavond mogelijk maken;
5. Na de verkiezingen, het bekend maken van uitslagen door het Stembureau, en de nieuwe invulling van de gemeenteraad.

3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

De kiezers bewust maken van de verkiezingen en aanvullend het mogelijk te maken om informatie van en over partijen te vinden.

Beslispunt 1:

Evenals in vier voorgaande gemeenteraadsverkiezingen, wordt voorgesteld om het voor inwoners van Haarlemmermeer mogelijk te maken om zich via een digitale keshulp zich te oriënteren op het lokale politieke speelveld. In deze verkiezingsjaren waren in Haarlemmermeer zowel Kieskompas als Stemwijzer beschikbaar. Bij eerdere gemeenteraadsverkiezingen werden deze beide keshulpen ruim 75.000 maal in totaal gebruikt.

Daarnaast zijn online kieswijzers belangrijk voor (met name) startende kiezers. Uit bereikcijfers van onderzoeksbureau GfK Dam blijkt dat bijna een kwart van de kiesgerechtigde jongeren tussen de 18 en 24 jaar gebruik hebben gemaakt van een online stemwijzer tijdens de gemeenteraadsverkiezingen 2018¹.

Er zijn AI ontwikkelingen die hier ook ingezet zouden kunnen worden (zoals Open Verkiezingen, gepresenteerd aan de fractievoorzitters). Gezien de hoge kosten en de noodzaak om minimaal één traditionele stemhulp daarnaast ook actief aan te bieden, is daar in dit voorstel voor deze verkiezingen (nog) niet voor gekozen.

De kiezers bewust maken van de verkiezingen en aanvullend het mogelijk te maken om informatie van en over partijen te vinden.

Beslispunt 2.

Structureel gebruik te maken van alle communicatiemiddelen van de gemeente, inclusief de Haarlemmermeerse sociale media-accounts en de Informeer ten behoeve van de opkomstcampagne. Dit gebeurt door de ambtelijke organisatie in nauwe samenwerking en afstemming met de griffie.

Lokale media

De Informeer zal met speciale pagina's structureel ingezet worden om de Gemeenteraadsverkiezingen onder de aandacht te brengen, analoog naar eerdere verkiezingen.

Beslispunt 3: Een verkiezingskrant te laten produceren, ter huis-aan-huis verspreiding. In 2018 en 2022 is een verkiezingskrant geproduceerd onder regie van de griffie. Alle aan de verkiezingen deelnemende partijen zijn hiermee in gelijke mate en op transparante wijze in staat gesteld om zichzelf aan alle inwoners van Haarlemmermeer te presenteren. Dit succesvolle traject wordt in 2026 weer opnieuw uitgevoerd. Dit kan via de eerder gebruikte aanbieder (met nieuwe, geborgde bezorgservice), of een andere marktpartij, waarbij bezorging een nadrukkelijk aandachtspunt is. Dit kan op de traditionele huis-aan-huis wijze (bezorgingspercentage van ca. 90%), of samen met de stempassen, of op adres bezorgd in dezelfde week als de stempassen (door dezelfde dienst als welke de stempassen verzorgt, of een andere commerciële aanbieder).

De kiezers bewust maken van de verkiezingen, en hulp bieden bij het bepalen van een keuze, wel of niet gaan stemmen?

Beslispunt 4: Kiezersonderzoek laten uitvoeren en publiceren

Het Team Onderzoek zal strikt neutraal adviseren bij kiezers\stemintentie onderzoek, welke gepubliceerd zal worden om het verkiezingsgevoel op te roepen en te

¹ <https://www.adformatie.nl/media/twee-miljoen-mensen-bezochten-online-kieswijzers>, 23 april 2018

versterken. Dit vindt plaats tot anderhalve week voor de verkiezingen, om niet te dicht op de verkiezingsdatum zelf te zitten.

Door deze inzet worden kiezers geactiveerd, en komen de gemeenteraadsverkiezingen op een andere manier aan de orde dan alleen via campagnes.

Jongeren en first-time voters online en in realtime bewust maken van de verkiezingen en aanvullend het mogelijk te maken om informatie van en over partijen te vinden.

Beslispunt 5:

Voor de jongere, first-time voters werd bij twee eerdere gemeenteraadsverkiezingen het nachtelijk stemfestival georganiseerd. Live activiteiten zijn -evenals verkiezingen- moeilijk voorspelbaar qua opkomst. De beide keren dat het evenement werd georganiseerd, was het zeer geslaagd qua uitvoering, maar leverde dit slechts 200-300 "extra" stemmen op. Daarom is eerder ook gekeken naar alternatieven waarmee deze doelgroep specifiek in grotere aantallen kan worden aangesproken. Een speciale app bleek ook weinig succesvol (een paar honderd gebruikers). Daarom wordt nu gewerkt aan een gespecialiseerde, structurele en actieve benadering via social media. Daarnaast zal uiteraard aan jongeren en andere first-time voters via het Cluster Klant Contact Centrum (KCC) een brief worden gestuurd, en zal er ook in het Engels gecommuniceerd moeten worden zodat ook stemgerechtigden die het Nederlands niet machtig zijn geïnformeerd worden.

De griffie, ondersteund door een communicatie-stagiair, werkt samen met een gespecialiseerd social media bureau -met bewezen track record in onder andere Nijmegen- om te komen tot structurele electorale activering van jongeren en first-time voters. Hierbij worden bestaande kanalen (Facebook, X en Instagram), maar ook nieuwe kanalen (Whatsapp business, Snapchat, Youtube) ingezet. Alhoewel TikTok een immens bereik heeft, is deze app helaas niet veilig genoeg om door een overheid in te kunnen zetten.

Omdat er, evenals in voorgaande verkiezingsjaren, gestuurd wordt op het bereiken van zoveel mogelijk *first-time voters*, is het relevant dat ook de Jongerengemeenteraad (JGR) een actieve rol neemt met betrekking tot het promoten van deze gemeenteraadsverkiezingen. De leden van de JGR worden dan ook aangespoord om veelvuldig gebruik te maken van hun sociale media-accounts en hun leeftijdsgenoten op te roepen om te gaan stemmen, en overige ideeën vanuit de JGR trachten te realiseren. De begeleiding van de Jongerengemeenteraad zal er zorg voor dragen dit in goede banen te leiden.

Beslispunt 6

Historisch gezien is er een grote verscheidenheid aan politieke en lijsttrekkersdebatten in Haarlemmermeer, zowel regionaal, op scholen, als thematisch georganiseerd. Vanwege het beperkte bereik van het traditionele gemeentelijke lijsttrekkersdebat, zal dat evenement niet per sé georganiseerd worden. Wel zullen er (waar mogelijk in samenwerking met lokale en regionale mediapartners) meerdere vormen van (jongeren-)debatten zowel live als online georganiseerd worden, uitsluitend als aanvulling op de maatschappelijke initiatieven, waarbij de diverse debatten zelf weer content voor de online activiteiten zullen kunnen leveren.

De kiezers bewust maken van de verkiezingen, en hulp bieden bij het bepalen van een keuze, wel of niet gaan stemmen?

Beslispunt 7 en 8:

Door opvallende zichtbaarheid van de stemlocaties vanaf 5 maart (de uiterste dag dat de stempassen moeten zijn bezorgd) en opvallende zichtbaarheid op populaire en buitenlocaties, worden de gemeenteraadsverkiezingen onder de aandacht gebracht. Dit wordt niet concurrerend met partijgebonden campagne-uitingen gedaan.

Beslispunt 9:

De uitslagenavond speelt ook een rol in de uitingen en de stemoproepen, en wordt door de ambtelijke organisatie georganiseerd in afstemming met de griffie.

3.3 Wat mag het kosten?

De kosten voor de uitvoering van dit voorstel worden geraamd op circa € 117.000. Dit bedrag is als volgt gespecificeerd, in lijn met voorgaande kosten van opkomstbevordering bij gemeenteraadsverkiezingen:

1. De digitale stemhulpen Kieskompas en Stemwijzer in te zetten bij de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026, inclusief de programmavergelijking ter publicatie in huis-aan-huisbladen (circa € 25.000);
2. Structureel gebruik te maken van alle communicatiemiddelen van de gemeente, inclusief de Haarlemmermeerse sociale media-accounts en de Informeer ten behoeve van de opkomstcampagne (regulier budget en personeelsinzet wordt hier aangewend, aangevuld met beoogde inzet stagiair);
3. Een verkiezingskrant te laten produceren, inclusief huis-aan-huis verspreiding (inclusief externe redactievoering circa € 15.000);
4. Kiezersonderzoek laten verzorgen, met advisering en/of in samenwerking met Team Onderzoek, tot uiterlijk anderhalve week voor de verkiezingen (circa € 10.000);
5. Social media campagne gericht op jongeren (circa € 50.000);
6. Debatten, zowel live als online, uitsluitend aanvullend op maatschappelijke initiatieven verzorgen, conform eerdere verkiezingen uit reguliere inzet en budget;
7. Locatie van stembureau's vanaf 5 maart kenbaar maken op locatie (circa € 2000);
8. Opkomst bevorderende reclame op buiten- en populaire locaties (circa € 10.000);
9. De Uitslagenavond te organiseren (circa € 5.000).

De kosten worden gedekt uit het in de Programmabegroting beschikbare budget van beleidsdoel A: Het goed functioneren en ondersteunen van formele gemeentelijke organen van het programma Bestuur, samenleving en publiekscontact, taakveld 0.1.

Doordat, in tegenstelling tot voorgaande gemeenteraadsverkiezingen, zowel in het pré-verkiezingsjaar als in het verkiezingsjaar zelf, de vergaderfrequentie en diverse raadsvergoedingen naar verwachting beduidend lager liggen dan regulier, en de kosten van bovenstaande punten historisch verdeeld zijn over deze beide kalender- en begrotingsjaren, is de verwachting dat in de gegeven situatie bovenstaande kosten grotendeels binnen de bestaande budgetten opgevangen kunnen worden.

a. Wie is daarvoor verantwoordelijk?

Namens de raad is het Seniorenconvent is verantwoordelijk voor de invulling van deze maatregelen en de griffier voor de uitvoering.

10. Ondertekening

Het Seniorenconvent van de gemeente Haarlemmermeer,

de griffier,

J. van der Rhee, B.Ha

de burgemeester,

M.H.F. Schuurmans-Wijdeven

Bijlage(n):

BIJLAGE 1: OPLEGNOTITIE

Onderwerp: Gemeenteraadsverkiezingen Haarlemmermeer 2026

Nummer	12329096
Versie	1
Thema	Bestuurszaken en regionale samenwerking
Indiener	Marianne Schuurmans-Wijdeven
Steller	J. van der Rhee
Verzoek portefeuillehouder	De raad voor te stellen dit raadsvoorstel ter besluitvorming te agenderen.
Beslispunten voor de raad	<ol style="list-style-type: none"> 1. De digitale stemhulpen Kieskompas en Stemwijzer in te zetten bij de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026, inclusief de programmavergelijking ter publicatie in huis-aan-huisbladen; 2. Structureel gebruik te maken van alle communicatiemiddelen van de gemeente, inclusief de Haarlemmermeerse sociale media-accounts en de Informeer ten behoeve van de opkomstcampagne; 3. Een verkiezingskrant te laten produceren, inclusief huis-aan-huis verspreiding; 4. Kiezersonderzoek laten verzorgen met advisering en/of in samenwerking met ons gemeentelijk Team Onderzoek, tot uiterlijk anderhalve week voor de verkiezingen; 5. Social media campagne gericht op jongeren; 6. Debatten, zowel live als online, uitsluitend aanvullend op maatschappelijke initiatieven verzorgen; 7. Locaties van stembureau's vanaf 5 maart 2026 kenbaar maken op locatie; 8. Opkomst bevorderende reclame op buiten- en populaire locaties; 9. De Uitslagenavond te organiseren.
Overweging m.b.t. proces	Zsm besluitvorming ivm voortgang voorbereidingen.
Proces formele besluitvorming afronden vóór (wettelijk vereiste termijn)	

Historie:

Wanneer en hoe wordt de raad over de voortgang geïnformeerd.

Planning proces

Thema:			
Stap	Datum	Doel	Gewenste rol college
Stemming		Besluitvorming	Geen.